

TỔ CHỨC TRÒ CHƠI DÂN GIAN TRONG HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC

Lê Thị Cẩm Lệ¹

Ngày nhận bài: 11/10/2021; Ngày phân biện thông qua: 23/12/2021; Ngày duyệt đăng: 15/01/2022

TÓM TẮT

Tổ chức trò chơi dân gian (TCDG) trong hoạt động trải nghiệm (HĐT N) cho học sinh (HS) tiểu học là hình thức tổ chức có nhiều ưu điểm, không những đáp ứng mục tiêu của HĐTN mà còn giáo dục cho HS tinh thần đoàn kết và góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa Việt Nam. Trong bài viết, tác giả tập trung làm rõ những vấn đề lí luận liên quan đến TCDG, quy trình tổ chức và một số biện pháp nâng cao hiệu quả tổ chức TCDG trong HĐTN.

Từ khóa: Trò chơi dân gian, hoạt động trải nghiệm, trường tiểu học.

1. MỞ ĐẦU

Theo chương trình giáo dục phổ thông tổng thể 2018, “HĐT N là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12; ở tiểu học được gọi là HĐTN, ở trung học cơ sở và trung học phổ thông được gọi là HĐTN, hướng nghiệp”. “HĐT N góp phần hình thành và phát triển các phẩm chất chủ yếu, năng lực (NL) chung và NL đặc thù”. Ở cấp tiểu học, chương trình HĐTN được tích hợp một số nội dung sinh hoạt Sao Nhi đồng, sinh hoạt Đội, lồng ghép giáo dục địa phương. Nội dung chương trình HĐTN tập trung nhiều hơn vào các hoạt động phát triển bản thân, kĩ năng sống, quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Bên cạnh đó, các hoạt động lao động, hoạt động xã hội và làm quen với một số nghề gần gũi cũng được tổ chức thực hiện. Chương trình HĐTN mang tính linh hoạt, mềm dẻo; Các cơ sở giáo dục có thể thiết kế thành các chủ đề hoạt động phù hợp với nhu cầu, đặc điểm của HS, điều kiện của nhà trường và địa phương.

TCDG có từ lâu đời, gắn bó với trẻ em ở các vùng miền. Ở nước ta, TCDG có những đặc điểm nổi bật: Dễ chơi, dễ nhớ, phù hợp với mọi lứa tuổi đặc biệt là không tốn nhiều kinh phí. TCDG bao giờ cũng gắn với tập thể, không chỉ là phương tiện giải trí bổ ích mà còn hình thành và bồi dưỡng cho các em những phẩm chất như yêu nước, đoàn kết, trách nhiệm, nhân ái; Phát triển các năng lực (NL): NL giao tiếp và hợp tác, NL giải quyết vấn đề; NL thể chất. Từ những đặc điểm này, tổ chức TCDG vào HĐTN là rất thiết thực và phù hợp với mục tiêu của HĐTN ở cấp tiểu học.

Tổ chức TCDG trong trường học không phải là vấn đề quá mới lạ vì đây là một trong 5 nội dung của phong trào “Xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực” mà Bộ Giáo dục và Đào tạo đã phát

động. Tuy nhiên, việc tổ chức TCDG trong HĐTN ở trường tiểu học là vấn đề đang được nhiều giáo viên, giáo viên tiểu học và giảng viên quan tâm. Nguyên nhân là do HĐTN là nội dung mới được triển khai trong chương trình lớp 1 bắt đầu từ năm học 2020 – 2021 nên việc đưa TCDG trong HĐTN đang gặp nhiều khó khăn, lúng túng, chưa thật sự phù hợp và tạo hứng thú cho HS. Bài viết giúp giáo viên, giáo viên tiểu học khắc phục được những khó khăn khi tổ chức TCDG trong HĐTN ở trường tiểu học.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Mục tiêu nghiên cứu

Đề xuất quy trình tổ chức và một số biện pháp nâng cao hiệu quả tổ chức TCDG trong HĐTN ở trường tiểu học.

2.2. Nội dung nghiên cứu

- Khái quát cơ sở lí luận liên quan đến tổ chức TCDG trong HĐTN;

- Đề ra nguyên tắc; Đề xuất quy trình tổ chức và biện pháp nâng cao hiệu quả tổ chức các TCDG trong HĐTN.

2.3. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu lí luận: Sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp các tài liệu liên quan đến tổ chức TCDG trong trường học.

- Phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Sử dụng phương pháp quan sát sư phạm về việc tổ chức HĐTN ở các trường tiểu học trên địa bàn thành phố Buôn Ma Thuột.

- Phương pháp thống kê toán học: Xử lí, thống kê số liệu thực nghiệm.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Cơ sở lí luận liên quan đến tổ chức trò chơi

¹Khoa Sư phạm, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Lê Thị Cẩm Lệ, ĐT: 0965368702, Email: ngocle127@gmail.com.

dân gian và hoạt động trải nghiệm

3.1.1. Khái niệm

- **Hoạt động trải nghiệm:** Là hoạt động giáo dục do nhà giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế, trải nghiệm các cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, chuyển hoá những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai (*theo Chương trình giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp*).

- **Trò chơi dân gian:** là dạng trò chơi tái hiện lại một số hoạt động lao động, văn hóa – xã hội – cộng đồng theo phong tục tập quán của người dân Việt Nam. Trò chơi vừa thể hiện tính sáng tạo của người lao động vừa là giải trí sau những ngày lao động mệt nhọc, bày tỏ niềm vui khi mùa bội thu hay chiến thắng thiên nhiên (*theo Trò chơi sinh hoạt tập thể tập 1, Nguyễn Hữu Long*).

3.1.2. Hoạt động trải nghiệm

a. Vai trò của Hoạt động trải nghiệm

- HĐTN góp phần hình thành và phát triển năm phẩm chất chủ yếu cho HS: Yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực và trách nhiệm.

- HĐTN góp phần hình thành và phát triển NL chung cho HS: NL tự chủ và tự học, NL giao tiếp và hợp tác, NL giải quyết vấn đề và sáng tạo, NL thẩm mỹ, NL thể chất, ...; NL đặc thù cho HS: NL thích ứng với cuộc sống, NL thiết kế và tổ chức hoạt động và NL định hướng nghề nghiệp.

b. Nội dung của Hoạt động trải nghiệm

Nội dung của HĐTN được phân chia thành bốn mạch hoạt động: Hoạt động hướng vào bản thân, hoạt động hướng đến xã hội, hoạt động hướng đến tự nhiên và hoạt động hướng nghiệp. Riêng ở lớp 1 không có mạch nội dung hướng nghiệp.

c. Phương thức tổ chức và loại hình hoạt động trải nghiệm

HĐTN được thực hiện dưới bốn loại hình hoạt động chủ yếu: Sinh hoạt dưới cờ, Sinh hoạt lớp, Hoạt động giáo dục theo chủ đề và hoạt động Câu lạc bộ; thông qua bốn nhóm hình thức tổ chức: Khám phá; Thể nghiệm, tương tác; Công hiến và Nghiên cứu. HĐTN được tổ chức trong và lớp học, trong và ngoài trường học theo quy mô cá nhân, nhóm, lớp học, khối lớp hoặc quy mô toàn trường.

3.1.3. Vai trò của trò chơi dân gian trong hoạt động trải nghiệm

a. Tổ chức trò chơi dân gian trong Hoạt động trải nghiệm góp phần hình thành và phát triển các phẩm chất cho học sinh

- **Yêu nước:** TCDG không chỉ đơn thuần là trò chơi cho HS mà nó còn chứa đựng những nét văn hóa độc đáo của dân tộc Việt Nam, nó được kết thành từ quá trình lao động và sinh hoạt, trong đó chứa đựng cả trí tuệ và niềm vui cuộc sống của bao thế hệ người Việt xưa. TCDG giúp mỗi học sinh thêm yêu quê hương, đất nước, các em sẽ có những tình cảm tốt đẹp trong học tập, trong đời sống sinh hoạt hằng ngày. Phát huy và nâng cao tính xã hội, tính cộng đồng của từng thành viên trong tập thể, tạo điều kiện để các em gắn bó với đặc điểm vùng miền, những giá trị lao động được tích lũy từ năm này qua năm khác, giúp các em gắn bó với quê hương tình làng, nghĩa xóm.

- **Nhân ái, đoàn kết:** HS khi chơi TCDG sẽ trở nên vui vẻ, sôi động. Rèn luyện tính đồng đội, biết đoàn kết, gắn bó với nhau để giành chiến thắng; Biết nhường nhịn nhau vì mục tiêu chung; Rèn sự can đảm, lòng vị tha.

- **Trách nhiệm:** Trong khi chơi TCDG, HS hăng say thi đua để giành chiến thắng; Tự chủ, không rụt rè, sợ hãi, không bị lôi cuốn bởi sự hiếu thắng, bông bột; Chấp hành kỷ luật của trò chơi; Kiên nhẫn trong khi chơi; Biết sáng tạo, linh động. Nhà tâm lí học Kunkel nói: "*Trò chơi là một phương tiện để tái tạo lại tâm lí ổn định cho một số em khó tính, dờn người, vô trật tự vì trong lúc chơi, trẻ em không thu mình lại, chúng sẽ vui vẻ hẳn lên, thích hoạt động hơn. Khi bị khép vào luật chơi các em sẽ dần dần có trật tự, kỷ luật và sinh động hơn*".

Ngoài ra, thông qua việc HS tham gia TCDG, giáo viên có thể phát hiện ra những đức tính chưa tốt ở HS như tự ái, háo thắng, đố kỵ. Từ đó, giáo viên thiết kế các biện pháp uốn nắn, rèn luyện HS theo chiều hướng tích cực hơn.

b. Tổ chức trò chơi dân gian trong Hoạt động trải nghiệm góp phần hình thành và phát triển các năng lực cho học sinh

- **Năng lực giao tiếp và hợp tác:** Để hình thành và phát triển NL giao tiếp và hợp tác cho HS qua TCDG, giáo viên cần tổ chức trò chơi theo một quy trình, hệ thống, khoa học nhằm giúp các em tích lũy kinh nghiệm, hoạt động chung theo trình tự nhất định, tăng cường sự phối hợp liên kết của HS khi chơi, chú trọng hình thành và phát triển các kỹ năng thành phần như: Kỹ năng lắng nghe, kỹ năng phân chia sẻ, kỹ năng phân công nhiệm vụ, kỹ năng phối hợp hành động và kỹ năng giải quyết xung đột của

NL giao tiếp và hợp tác trong khi chơi TCDG.

+ *Kỹ năng lắng nghe*: Trong quá trình chơi TCDG, HS cần chờ quản trò ra lệnh rồi mới thực hiện hành động tương ứng. Ví dụ trò chơi Đoàn kết, quản trò hô “*Đoàn kết, đoàn kết*” thì HS đáp “*Kết mấy, kết mấy*”; Quản trò hô tiếp “*Kết ba*”, dứt hiệu lệnh các em phải tìm được và ghép được ba bạn cùng một nhóm.

+ *Kỹ năng chia sẻ*: Trong khi chơi TCDG, các em biết chia sẻ với các bạn nhiệm vụ chơi của nhóm, hỗ trợ và yêu cầu bạn hỗ trợ khi cần, nhường nhịn và biết giúp đỡ bạn khi gặp khó khăn.

+ *Kỹ năng phân công nhiệm vụ*: TCDG mang đậm tính tập thể, do đó, trong khi chơi, các em phải phân công công việc hợp lý cho các thành viên trong đội chơi HS biết đánh giá điểm mạnh, điểm yếu của các bạn trong nhóm, từ đó phân công nhiệm vụ phù hợp cho các thành viên, hướng tới sự hài lòng, đồng thuận của nhóm. Ví dụ trò chơi Đập niêu, các em trong đội chơi phải phân công một bạn có khả năng phán đoán tốt để bịt mắt, một bạn có khả năng ngôn ngữ tốt để chỉ đường, những thành viên còn lại phải cố vũ thật nhiệt tình để tiếp thêm sức mạnh cho đồng đội của mình.

+ *Kỹ năng phối hợp hành động*: Với các TCDG cần nhiều HS tham gia như Đua thuyền trên cạn, Kéo co, Chạy tiếp sức, ... thì yêu cầu các em phải phối hợp nhịp nhàng với nhau. Trong quá trình chơi, các em điều chỉnh hành vi của mình cho phù hợp để đạt được kết quả tốt nhất.

+ *Kỹ năng giải quyết xung đột*: HS biết kiểm soát bản thân, tuân thủ quy định chung của đội chơi như trang phục, khẩu hiệu, hành động; khi có xung đột xảy ra, các em phải giải quyết trên cơ sở tôn trọng và nhường nhịn lẫn nhau nhằm đảm bảo cuộc chơi vẫn được tiếp tục, HS điều chỉnh hành vi của mình theo hướng tích cực.

- **Năng lực giải quyết vấn đề (ra quyết định)**: Các trò chơi Thả đĩa ba ba, Bịt mắt bắt dê, Chi chi chành chành, ... đều diễn ra rất sôi nổi, song bao giờ cũng có điểm cao trào và điểm thất nút. Nếu HS không nắm bắt được thời cơ, không ra được một quyết định đúng đắn và chính xác thì phải làm “*Đĩa*”, phải “*bịt mắt*” trong suốt cuộc chơi. Chính vì thế, TCDG rèn cho HS khả năng nắm bắt thời cơ, phán đoán tình huống một cách chính xác, có kỹ năng ra quyết định một cách đúng lúc để giành chiến thắng trong cuộc chơi.

- **Năng lực sáng tạo**: Trò chơi nói chung và TCDG nói riêng là một phương tiện chính yếu trong những phương pháp giáo dục giúp HS phát triển toàn mĩ các giác quan, làm cho HS khéo léo hơn, trí tưởng tượng phong phú hơn, từ đó giúp

các em có tư duy sáng tạo.

- **Năng lực thẩm mỹ**: Những TCDG mà HS có thể tự làm nên những đồ vật bằng vật liệu trong thiên nhiên như làm chong chóng bằng lá dừa, nặn con trâu bằng đất sét, xếp lá dừa thành con châu chấu. Trong khi chơi, HS thi nhau xem ai làm đúng, làm đẹp, HS phải khéo tay, từ đó, phát huy năng khiếu thẩm mỹ cần thiết cho hiện tại và tương lai sau này của các em.

- **Năng lực thể chất**: TCDG thường được tổ chức ngoài thiên nhiên thoáng đãng, không khí trong lành. Các trò chơi vận động: Tập tâm vòng, Dung dăng dung dè, Lò cò, Bịt mắt bắt dê, ... cần đến sự vận động của cơ bắp như chạy nhảy, kéo, đẩy, mang vác giúp tăng cường sức khỏe, thể chất cho HS. Mặt khác, với những trò chơi phản ứng nhanh, ghi nhớ, nhanh mắt, thính tai, lẹ tay, quan sát, tập trung tưởng tượng như trò chơi Kim, Thò thụt, Tìm người chỉ huy, ... HS sẽ tự mình rèn luyện các phản ứng một cách nhanh nhạy, chuẩn xác.

3.1.4. Tổ chức trò chơi dân gian trong các loại hình hoạt động và mạch nội dung chương trình Hoạt động trải nghiệm

* Trong các loại hình hoạt động của HĐTN

TCDG có thể tổ chức trong tất cả các loại hình hoạt động của HĐTN nhưng thường xuyên nhất là ba loại hình hoạt động sau:

- *Loại hình sinh hoạt dưới cờ*: Phù hợp để giáo viên và nhà trường tổ chức TCDG theo quy mô lớp, khối lớp hoặc toàn trường. Buổi chào cờ là dịp để tập hợp các em HS trong toàn trường, sau lễ chào cờ trang nghiêm, nhà trường có thể tổ chức TCDG theo quy mô các lớp hoặc khối lớp, HS có cơ hội để giao lưu, từ đó, giúp cho các em gắn bó, đoàn kết, tạo bầu không khí sôi động, tràn đầy năng lượng để các em bắt đầu một tuần học mới. Các TCDG được tổ chức như: Kéo co, Mèo đuổi chuột, Cướp cờ, Đoàn kết, Tìm người chỉ huy, ...

- *Loại hình sinh hoạt lớp*: giáo viên tổ chức TCDG theo quy mô cá nhân hoặc nhóm, giúp gắn kết các thành viên trong lớp với nhau, giải tỏa những căng thẳng sau một tuần học. Một số TCDG như: Con thò, Dài – ngắn – cao thấp, Thụt – thò, Ô ăn quan, ... Các trò chơi có thể tổ chức trong lớp và ngoài lớp.

- *Hoạt động giáo dục theo chủ điểm*: Do đặc thù mỗi chủ điểm có yêu cầu giáo dục khác nhau nên khi tổ chức TCDG giáo viên phải lựa chọn trò chơi phù hợp với chủ điểm giáo dục, nhu cầu của HS, của nhà trường, của địa phương. Ví dụ chủ đề bảo vệ môi trường có các trò chơi như: Trồng nụ - trồng hoa, Diệt động vật có hại, Lá và gió,

Trồng cây – gieo hạt hay các trò chơi như Mèo đuổi chuột, Thả đĩa ba ba, Xìa cá mè ít nhiều nói lên quan hệ sinh thái của các loài.

Ngoài ra, TCDG được tổ chức trong các buổi tham quan, dã ngoại, các hoạt động ngoại khóa hoặc được tổ chức lồng ghép trong chương trình khai giảng, hoạt động văn nghệ của nhà trường vào các dịp lễ Tết, tạo hứng thú cho HS.

*Trong mạch nội dung chương trình HĐTN

TCDG có thể được tổ chức trong bốn mạch nội dung của chương trình HĐTN. Cụ thể:

- *Hoạt động hướng vào bản thân:* Đa số các TCDG đều có thể tổ chức trong nội dung này, đặc biệt những trò chơi mang tính cá nhân nhiều như Bản bí, Ô ăn quan, Nhày dây, Đả cầu sẽ giúp HS khám phá được bản thân mình, thông qua đó rèn luyện cho các em ý thức trách nhiệm, rèn luyện khả năng phán đoán chính xác, nhanh nhẹn, phát triển trí tưởng tượng, tư duy sáng tạo.

- *Hoạt động hướng đến xã hội:* TCDG rất thích hợp để giúp HS xây dựng mối quan hệ với mọi người trong đó có bạn bè. Giáo viên nên lựa chọn những trò chơi có tính tập thể cao, đòi hỏi sự gắn kết của các thành viên trong lớp để tổ chức như Kéo co, Cướp cờ, ... Trong khi chơi các em sẽ hiểu nhau hơn, từ đó xây dựng tình bạn khăng khít, bền chặt.

- *Hoạt động hướng đến tự nhiên:* Giáo viên có thể tổ chức TCDG để giáo dục các em bảo vệ môi trường, các trò chơi liên quan đến các con vật, các loài thực vật.

- *Hoạt động hướng nghiệp:* Có thể tổ chức một số TCDG liên các nghề quen thuộc để giúp các em bước đầu tiếp cận thế giới nghề nghiệp một cách tự nhiên nhất như trò Kéo cưa lừa xẻ, Nấu cơm thi, Nặn đất sét, ... ; Qua quá trình chơi TCDG các em rèn luyện những đức tính: Chăm thận, trách nhiệm, nhanh nhẹn, khéo léo rất cần cho nghề nghiệp trong tương lai.

3.2. Tổ chức trò chơi dân gian trong Hoạt động trải nghiệm

3.2.1. Nguyên tắc tổ chức trò chơi dân gian

Tổ chức TCDG cần tuân thủ các nguyên tắc chung như khi tổ chức các HĐTN khác ở trường tiểu học bên cạnh đó cần đảm bảo một số nguyên tắc riêng. Cụ thể:

Nguyên tắc 1. Bảo đảm cho HS hiểu rõ yêu cầu nội dung và cách thức tổ chức TCDG

Yêu cầu đối với trò chơi có tác dụng định hướng đối với quá trình tổ chức trò chơi nhằm đáp ứng yêu cầu giáo dục tương ứng. Nội dung giúp HS biết cần làm gì và cách thức tổ chức trò chơi

giúp cho HS biết cần phải làm như thế nào trong khi chơi. Từ đó, HS sẽ thực hiện trò chơi một cách đúng hướng với nội dung đầy đủ và cách thức hoạt động phù hợp. Vì vậy, trước khi chơi giáo viên cần giải thích rõ ràng những yêu cầu cần đạt, nội dung và cách thức cần thực hiện bởi nếu không thì các em sẽ thực hiện trò chơi một cách tự phát, tùy ý và không thu được kết quả mong muốn.

Nguyên tắc 2. Bảo đảm phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động và sáng tạo của HS trong quá trình tổ chức TCDG

HS không những là đối tượng của hoạt động dạy và hoạt động giáo dục mà quan trọng hơn các em là chủ thể nhận thức. Vì vậy, trong khi tổ chức trò chơi dân gian, để đảm bảo nguyên tắc trên, giáo viên cần quan tâm đến mức độ tham gia của HS từ thấp đến cao:

Mức độ 1: giáo viên chọn, hướng dẫn và tổ chức trò chơi.

Mức độ 2: giáo viên chọn và hướng cách chơi còn HS tổ chức trò chơi.

Mức độ 3: giáo viên chọn trò chơi còn HS tự nghiên cứu cách chơi và tự tổ chức trò chơi.

Mức độ 4: giáo viên đưa ra chủ đề và HS phải tự chọn, tự hướng dẫn và tổ chức trò chơi.

Nguyên tắc 3. Đảm bảo luân phiên trò chơi dân gian một cách hợp lí

Đối với HS tiểu học, khả năng chú ý có chủ định và hứng thú chưa thật bền vững. Do đó, giáo viên không nên tổ chức một trò chơi quá dài mà cần căn cứ vào yêu cầu giáo dục của HĐTN, căn cứ vào đặc điểm tâm sinh lý của HS để lựa chọn nhiều trò chơi thích hợp, để có thể luân phiên nhau giúp HS chuyển hướng chú ý và hứng thú một cách hợp lý.

Nguyên tắc 4. Đảm bảo tổ chức TCDG với tinh thần thi đua đồng đội.

TCDG dù theo định hướng cá nhân hay theo định hướng tập thể đều hướng đến mục tiêu gắn kết HS với nhau. Trong khi tổ chức khuyến khích giáo viên lựa chọn các trò chơi dân gian có tính đồng đội, giáo viên nên quan tâm đến yếu tố thi đua có chuẩn và thang đánh giá thành tích của các cá nhân cũng như thành tích chung của đồng đội. Nhờ vậy, luôn kích thích được tính tích cực, phấn đấu của HS vì thành tích của đồng đội. Qua đó, vun đắp cho các em tình đồng đội, đoàn kết, yêu thương giúp đỡ lẫn nhau.

3.2.2. Quy trình tổ chức trò chơi dân gian trong hoạt động trải nghiệm

a. Chuẩn bị tổ chức trò chơi

- Giáo viên thiết kế kế hoạch tổ chức TCDG

trong các tiết HĐTN. Trong khi thiết kế cần làm rõ:

+ Tên trò chơi.

+ Mục đích giáo dục qua trò chơi: Trò chơi phát triển phẩm chất và năng lực gì cho HS.

+ Nội dung trò chơi, các hoạt động cụ thể và cách tiến hành trò chơi.

+ Dự kiến thời gian chơi.

- Chuẩn bị các phương tiện phục vụ cho việc tổ chức trò chơi (tùy thuộc vào mỗi trò chơi) ví dụ: Trò chơi Nhảy bao bố thì vật dụng là bao bố; Kéo co thì cần chuẩn bị sợi dây có độ chắc, bền; Thi nấu cơm niêu đất cần gạo, củi, bếp, ...

- Các giải thưởng.

- Chuẩn và thang đánh giá để đánh giá thứ hạng của các đội.

b. Tổ chức trò chơi dân gian cho học sinh

Bước 1. Ổn định

Đề tập trung sự chú ý của người tham gia chơi, giáo viên cần tạo sự tập trung ổn định bằng nhiều cách như hát một bài tập thể, hoặc một trò chơi băng reo. Ví dụ: giáo viên hô: Trời ta, HS đáp: Ta đứng (kèm hành động đứng lên) hay giáo viên hô: Đất ta, HS đáp: Ta ngồi (kèm hành động).

Bước 2. Giới thiệu trò chơi và ý nghĩa của trò chơi

Giáo viên thông báo cho HS về tên gọi trò chơi, giới thiệu về nguồn gốc, ý nghĩa của trò chơi. Có thể lồng trò chơi vào các câu chuyện cổ tích, chuyện vui để tạo sự hào hứng, tuy nhiên cần ngắn gọn và hấp dẫn.

Bước 3. Hướng dẫn cách chơi, luật chơi

Tùy theo mỗi trò chơi mà giáo viên linh động hướng dẫn. Có những trò chơi phức tạp cần hướng dẫn đầy đủ trước rồi mới chơi, nhưng cũng có những trò chơi dân gian đơn giản, phổ biến thì có thể chơi ngay, vừa chơi thử vừa giải thích, làm sao cho dễ hiểu, dễ nắm mới thu hút HS chơi.

Bước 4. Tiến hành chơi thử

Chơi thử rất quan trọng nhưng giáo viên cần lưu ý: Chơi thử 1 đến 2 lần, nếu chơi thử nhiều quá thì khi chơi thật sẽ nhàm chán. Nếu không chơi thử thì người chơi chưa nắm được cách chơi sẽ gây khó khăn cho giáo viên khi hướng dẫn chơi.

Bước 5. Thực hiện trò chơi

- Khi chơi giáo viên nên cùng tham gia với HS để tránh khoảng cách và động viên, khích lệ các em.

- Khi chơi giáo viên phải quan sát HS để biết được thái độ, cử chỉ, phong cách từ đó giáo dục,

điều chỉnh phong cách của các em một cách kịp thời.

- Trong quá trình chơi, có thể chuyển hướng khác với dự kiến ban đầu một ít, giáo viên nên linh động, khéo léo dẫn dắt, đừng quá nguyên tắc, cứng nhắc làm mất vui, không khí căng thẳng.

- Giáo viên phải công bằng xử lý các tình huống khách quan, không thiên vị, không quá dễ.

- Tác phong của người giáo viên phải chuẩn mực, ngôn ngữ mang tính sư phạm, phong cách vui tươi, dí dỏm, duyên dáng. Chuyên tài thông điệp trò chơi một cách nhẹ nhàng, tinh tế bằng vốn kiến thức, kinh nghiệm và khả năng linh hoạt để liên kết các thông điệp của trò chơi.

Bước 6: Kết thúc trò chơi

Cần phải biết ngừng đúng lúc nhằm giúp cho HS không bị nhàm chán, lúc nào ngừng trò chơi là do kinh nghiệm quan sát, kinh nghiệm của người chơi nhưng thường khi trò chơi đang ở mức cao trào thì giáo viên nên dừng lại hoặc đổi một trò chơi khác. Như vậy, sẽ đảm bảo sức khỏe cho các em, tạo sự luyện tức, mong muốn cho lần chơi sau. Chính việc dừng đúng lúc sẽ làm cho trò chơi trở nên giá trị, hấp dẫn, thu hút HS.

c. Tổng kết, đánh giá

- Giáo viên tập hợp HS để nhận xét, đánh giá chung (cá nhân, nhóm hoặc tổ) kết hợp với đánh giá của HS. Làm một số động tác thư giãn (nếu chơi trò chơi vận động).

- Tính tổng điểm và công bố kết quả, trao giải thưởng; Tuyên dương cá nhân, nhóm hoặc tổ có cố gắng.

3.2.3. Một số biện pháp nâng cao hiệu quả tổ chức trò chơi dân gian trong chương trình Hoạt động trải nghiệm

a. Lựa chọn trò chơi dân gian phù hợp

TCDG vô cùng phong phú, đa dạng với một khối lượng vô cùng đồ sộ. Đặc điểm của TCDG là đơn giản, dễ chơi và phù hợp với nhiều lứa tuổi nhưng không phải trò chơi nào cũng có thể tiến hành trong HĐTN mà phải lựa chọn trò chơi phù hợp với đặc điểm của HS, và đảm bảo mục tiêu giáo dục. Ví dụ: Trò Trèo cột mỡ vừa trơn, vừa cao sẽ rất nguy hiểm tới tính mạng của HS; Trò đánh khăng, đánh đáo có thể gây chấn thương và khi không kiểm được tính nóng, HS có thể lấy làm công cụ để gây gổ với nhau.

Khi lựa chọn cần chú trọng lựa chọn các trò chơi mang tính cộng đồng để huy động được nhiều HS tham gia để giáo dục tinh thần đoàn kết, phẩm chất nhân ái, trách nhiệm cho HS.

b. Lên kế hoạch tổ chức trò chơi dân gian trong

chương trình hoạt động trải nghiệm

Không phải HĐTN nào giáo viên cũng tổ chức TCDG, nếu tổ chức thường xuyên thì quỹ thời gian không cho phép và cũng ảnh hưởng đến việc tổ chức các hoạt động khác. Giáo viên có thể tổ chức lồng ghép TCDG vào các tiết HĐTN như là phần khởi động của tiết học, việc tổ chức như vậy sẽ giúp các giờ HĐTN bớt khô khan và thêm phần sôi nổi, hứng thú. Mặt khác, giáo viên có thể lên

kế hoạch theo tháng 01 tiết (buổi)/tháng tương ứng với các trò chơi dân gian.

3.3. Kết quả khảo sát, thực nghiệm

Qua quá trình nghiên cứu và thực nghiệm ở một số lớp 1 tại Trường Tiểu học, THCS và THPT Victory, thành phố Buôn Ma Thuột trong năm học 2020 – 2021, chúng tôi đã lập bảng điều tra, khảo sát về thái độ của HS đối với TCDG và quan sát trực tiếp HS chơi, kết quả thu được như sau:

Bảng 1. Kết quả đánh giá về thái độ tham gia TCDG trong HĐTN của HS lớp 1 năm học 2020 – 2021 (%)

Lớp	Số số	Thái độ, hứng thú khi tham gia		
		Thờ ơ, không hứng thú	Ít tích cực, ít hứng thú	Tích cực, sôi nổi và rất hứng thú
1A1	32	6,3	9,4	84,3
1A2	34	8,8	8,8	82,4
1A3	32	3,1	12,5	84,4

Bảng 1 cho thấy, đa số HS (trên 80%) rất tích cực và hứng thú tham gia TCDG; Số HS tham gia ít tích cực, ít sôi nổi chiếm tỷ lệ ít; Số HS thờ ơ, không hứng thú chiếm tỷ lệ rất ít, số này chủ yếu các em có sức khỏe về thể chất và tinh thần không

tốt, kém nhanh nhẹn và hoạt bát.

Thông qua quá trình kiểm tra ở các hoạt động có tổ chức TCDG, xếp loại và đánh giá kết quả giáo dục của HS, chúng tôi thu được kết quả như ở Bảng 2.

Bảng 2. Kết quả giáo dục của HS lớp 1 ở bài thực nghiệm có tổ chức TCDG, năm học 2020 - 2021 (%)

Lớp	Số số	Kết quả xếp loại (theo thông tư 27/2020/TT-BGDĐT)		
		Cần cố gắng	Đạt	Tốt
1A1	32	0	18,8	81,2
1A2	34	2,9	20,6	76,5
1A3	32	0	25,5	75,5

Bảng kết quả giáo dục đã phản ánh hiệu quả của TCDG trong HĐTN, có hơn 75% HS đạt loại tốt; tỷ lệ HS dưới mức “Đạt” rất ít (2,9%).

4. KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu, chúng tôi thấy rằng TCDG có vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển của HS tiểu học; Hiệu quả của TCDG trong HĐTN

đã được khẳng định. Tổ chức cho HS chơi TCDG giúp HS thỏa mãn được nhu cầu vui chơi, góp phần phát triển các năng lực, phẩm chất nhằm đáp ứng được mục tiêu của chương trình HĐTN ở tiểu học. Đồng thời, qua trò chơi sẽ góp phần bảo tồn được những nét văn hóa truyền thống của dân tộc Việt Nam.

ORGANIZING FOLK GAMES IN EXPERIENTIAL ACTIVITIES AT PRIMARY SCHOOL

Le Thi Cam Le²

Received Date: 11/10/2021; Revised Date: 23/12/2021; Accepted for Publication: 15/01/2022

SUMMARY

Organizing folk games in experiential activities for primary school students is a formal organization with many advantages, not only meeting the goals of the experiential activities but also educating students about spirit of solidarity and contributing to preserve Vietnamese cultural identity. In the article, the author focuses on clarifying the theoretical issues of folk games, the organization process and some measures when organizing folk games in experiential activities.

Keywords: Folk games, experiential activities, primary school.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể (ban hành kèm theo thông tư 32/2018/TT-BGDĐT)*, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông Hoạt động trải nghiệm và hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (ban hành kèm theo thông tư 32/2018/TT-BGDĐT)*, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Kỹ năng xây dựng và tổ chức các hoạt động trải nghiệm trong trường tiểu học*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- Lê Phương Liên, Nguyễn Yến Oanh (2020). *Tổ chức hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- Nguyễn Hữu Long (2019), *Trò chơi sinh hoạt tập thể tập 1, tập 2*, NXB Trẻ, Hà Nội.
- Đỗ Khánh Năm (2011), *Tổ chức các trò chơi dân gian nhằm giáo dục kỹ năng sống cho học sinh tiểu học*, Tạp Chí giáo dục, Hà Nội.
- Nguyễn Diệp Ngọc (2021), *Tổ chức trò chơi trong dạy học khám phá môn Hoạt động trải nghiệm cho học sinh lớp 1*, Tạp chí Khoa học, Hà Nội.

---

²Faculty of Education, Tay Nguyen University;

Corresponding author: Le Thi Cam Le, Tel: 0965368702, Email: ngocle127@gmail.com.